

Nepal – s poti pod najvišjo goro sveta

//Rudolf Tekavčič

Površina:

147.181 km²

Dolžina - vzhod-zahod: 870 km

Najvišja točka: Mount Everest (8848 m), v Nepal so goro v 60. letih poimenovali Sagarmatha.

Št. prebivalcev: prek 27 milijonov

Št. vrst ptic: 852, od tega okrog 600 gnezdečih

Št. narodnih parkov: 17, od tega skoraj polovica strogo zaščiteneh

Podnebje: tropsko v nižinah, na jugu temperatura od oktobra do marca med 23 in 33 °C in 37 °C od aprila do junija. Arktično podnebje na severu v himalajskem pogorju, temperatura v Namche Bazarju in regiji Khumbu Everest 6 do 8 °C od oktobra do marca in 11 do 15 °C od aprila do junija. Monsunsko obdobje od sredine junija do septembra z obilnimi padavinami.

Nekaj zanimivih ptičjih vrst:

himalajski monal (*Lophophorus impejanus*), krvavi fazan (*Ithaginis cruentus*), himalajski jastreb (*Gyps himalayensis*), taščična pevka (*Prunella rubeculoides*), veliki škrlatec (*Carpodacus rubicilloides*), plavščica (*Tarsiger cyanurus*), beloglavka (*Chaimarrornis leucocephalus*), siničar (*Alcippe vinipectus*)

Zanimive živali:

jak (*Bos grunniens*), indijski slon (*Elephas maximus indicus*), tar (*Hemitragus jemlahicus*), indijski nosorog (*Rhinoceros unicornis*), opice makaki (*Macaca mulatta*), jelen pižmar (*Moschus moschiferus*)

Zanimive rastline:

rododendron (*Rhododendron sp.*), perunike (*Iris sp.*), smreke (*Picea sp.*), bor (*Pinus sp.*), jelka (*Abies sp.*), hrast (*Quercus sp.*), breza (*Betula sp.*)

Ogroženost: Za zdaj ni čutiti posebne ogroženosti živali in ptic, predvsem zaradi mnogih zaščiteneh parkov in rezervatov ter nadzora s strani države, kdo obiskuje ta območja. Slaba stran turizma je, da večina pohodnikov odmetava smeti na sami poti, še posebno v Himalajskem pogorju.

Nepal je dežela v Južni Aziji. Na severu meji na Kitajsko, na jugu pa na Indijo. Znana je predvsem po gorovju Himalaja in po najvišjem vrhu sveta, Mount Everestu z 8848 metri, ki meji na Kitajsko. Nepal je dežela neosvojenih alpinističnih želja in pri tem Slovenci nismo nobena izjema.

Po dolгих letih odlašanja sem se ob novoletnem srečanju s Tonetom Škarjo na hitro odločil, da grem z njim v Nepal. Priznam, dolga leta me je nagovarjal, naj se že vendar odločim, ker leta tečejo obema in bo z vsakim novim letom težje sprejeti odločitev za tako potovanje. Pot prvič ni tako preprosta, saj višina zahteva svoj davek, poleg tega pa moraš imeti tudi nekaj kondicije ter predvsem »v glavi urejeno«, da si sposoben za takšen dosežek.

Takoj po novem letu mi je Tone Škarja sporočil, da bo Planinska zveza Slovenije organizirala dve odpravi, in sicer eno v aprilu, drugo pa jeseni, v času, primernem za treking na tem območju. Odločil sem se, da se odpravi pridružim aprila, predvsem zato, ker se, tako kot pri nas spomladi, tudi v Nepal marca in aprila vračajo ptice s prezimovališč in bi bilo v tem pogledu zame to bolj zanimivo, predvsem zaradi njihovega petja in oglašanja. Poleg tega je v tistem času ptice lažje odkriti in seveda tudi fotografirati.

Sredi marca sem bil skupaj z drugimi udeleženci predvidene odprave povabljen na skupni sestanek v prostore Planinske zveze Slovenije. Na tem sestanku sem spoznal vse udeležence, »stare mačke« himalajskega alpinizma, kar mi je bilo še v posebno čast, saj sem lahko z njimi obujal spomin na 30. obletnico prvega vzpona na Mt. Everest.

Na pot – prihod v Katmandu

Po prihodu v Katmandu smo se nastanili v hotelu Thorong, ki je za slovenske alpiniste že vrsto let rezerviran kraj. Samo mesto je tipično za ta del sveta, precej gosto naseljeno, umazano s kupi smeti in potepušskimi psi, ki jih srečaš na vsakem kora-

ku. Polno je majhnih trgovin in prodajaln hrane, ki se jim je najbolje izogniti, če hočeš ostati zdrav. Za prevoz po mestu je najboljša, da najameš taksi, ki je zelo poceni, posebno če greš na drugi konec mesta. Na bližnje ogledne znamenitosti in okolice pa se je najbolje odpraviti peš, čeprav te na vsakem koraku nadlegujejo prodajalci spominkov. Tu si marsikaj lahko kupiš za majhen denar, še posebej alpinistično opremo, da ne jemlješ vse s seboj na letalo. V samem mestu sem opazoval dolgorepega krojačka (*Orthotomus sutorius*), domačo vrano (*Corvus splendens*), orientalsko srako (*Copsychus saularis*), perjaniškega bilbila (*Pycnonotus cafer*), črnega škarnika (*Milvus migrans*), kravjo čapljo (*Bubulcus ibis*) in nepalsko mestno lastovko (*Delichon nipalensis*). Po treh dneh spoznavanja nove dežele smo se odpravili na letališče za polet v Luklo.

Lukla

Polet v Luklo, najvišje letališče v Nepalju na 2840 metrih, je posebno zanimiv za navadne »smrtnike«. Poleteti je treba zgodaj zjutraj, saj pričnejo kasneje pihati vetrovi, nastanejo oblaki, in ker sta pristanek in let nasploh odvisna od pilota, so občutki med letom precej čudni. Pristajalna steza na

1: Sivolični kraljiček – (*Seicercus poliogenys*)

2: Beloglavi pogorelec – (*Phoenicurus erythrogaster*)

3: Brkati ser – (*Gypaetus barbatus*)

4: Vsakdanji pogled na množico ljudi v Katmanduju.

5: Mt. Everest, najvišja gora sveta, obsijana z večernim soncem.

6: Rdeča perunika (*Iris sp.*)

7: Himalajska skalna kokoš (*Tetraogallus himalayensis*)

8: Siničar (*Alcippe vinipectus*)

9: Modri pogorelec, samica (*Phoenicurus frontalis*)

10: Beloglavka (*Chaimarrornis leucocephalus*)

11

13

12

14

11: Himalajski jastreb (*Gyps himalayensis*)

12: Taščična pevka (*Prunella rubeculoides*)

13: Krvavi fazan (*Ithaginis cruentus*)

14: Za nekatere strah in trepet - letališče Lukla (2840 m).

letališču je dolga le približno 300 m, močno dvignjena in se konča v kamniti steni; skratka, »nepozaben« polet, s tem da se potem vračaš po isti poti. Marsikateri se poletu odreče in gre raje peš na sedemdnevno pot, dolgo za dobre pol ure z letalom. Našo prtljago (prasice) so prevzeli nosači in napotili smo se proti Monju, kjer smo potem prenočevali. Na poti skozi gozd rododendrona in magnolij sem naletel na smrdokavro (*Upupa epops*), goldovega medosesa (*Aethopyga gouldiae*) in na listnice *Phylloscopus*, ki sem jih nekaj tudi fotografiral, med njimi listno pevko (*P. affinis*), zeleno (*P. trochiloides*) ter mušjo listnico (*P. inornatus*).

Namche Bazar

Namche Bazar je zadnje mesto pred himalajskim pogorjem, kjer si spočiješ, dokupiš manjkajočo opremo in se predvsem navajaš na višino (aklimatizacija), ki tu dosega že 3440 m. Hiše so grajene iz kamna, ki ga zidarji ročno obdelajo in brez malte nakladajo skale drugo na drugo. Nekaj neverjetnega, kako jim uspe ročno obdelati pravokotne skale, da se natančno prilegajo druga drugi. To so pravi mojstri z neverjetno voljo, saj jim čas ni pomemben. Tu se že občuti pomanjkanje kisika, posebno pri hoji, ki je od Monja do tod kar naporna. Zaradi navajanja na višino smo v Namche Bazarju ostali dva dni. Naslednji dan sem se s kolegom Pollakom povzpел na višino 3750 m. Na poti nazaj v mesto pozno popoldne, ko naju je že dohiteval mrak, sem zagledal himalajskega monala (*Lophophorus impejanus*), za Nepalce svetega ptiča. Resnično moram imeti srečo, da ga vidiš in fotografiraš. Po pripo-

vedovanju ga je mogoče videti samo zgodaj zjutraj in v večernih urah, ko se pride prehranjevat, sicer pa je zelo skrivnostna ptica.

Ob deroči reki Dudh Koshi Nadi sem slikal sivo pastirico (*Motacilla cinerea*), rjavega povodnega kosa (*Cinclus pallasi*) ter vodnega (*Rhyacornis fuliginosus*) in modrega pogorelčka (*Phoenicurus frontalis*). Vegetacijo sestavljajo po večini rododendron, smreka, himalajska breza, borovci in ciprese vse do višine 3800 m. Videl in fotografiral sem še indijsko šojko (*Coracias benghalensis*), šamo (*Copsychus malabaricus*) in rjavo coho (*Cochoa purpurea*).

Prenočili smo v Debocheju. Pred nočjo mi je uspelo fotografirati sivo repaljščico (*Saxicola ferrea*), krvavega fazana (*Ithaginis cruentus*), orientalsko grlico (*Streptopelia orientalis*), ognjenega kalina (*Haematospiza sipahi*), meniškica (*Parus ater*), sivoličnega (*Seicercus poliogenys*) in zlatookega kraljička (*S. burkii*) ter rdečetrebušno niltavo (*Niltava sundara*). Visoko na nebu je jadral rjavi jastreb (*Aegypius monachus*). Na poti sem večkrat opazil rjavega kalina (*Pyrrhula nipalensis*), liščka (*Carduelis carduelis*), ki je po trebuhu le nekoliko svetlejši od našega, drugače pa ima značilno rdečo obrazno masko in rumene peruti. Po vaseh do Namche Bazarja smo povsod videvali poljskega vrabca (*Passer montanus*).

Dingboche

Po dveh dneh hoje iz Namche Bazarja smo priropihali v Dingboche na višini 4410 m. Tu smo ostali dva dni, se navajali na višino, in sicer tako, da smo se povzpeli pod Ama Dablan na višino

15

17

16

18

4860 m. Tam me je preletel himalajski jastreb (*Gyps himalayensis*), v skalah je sedel snežni golob (*Columba leuconota*), po grmovju so sedele taščične pevke (*Prunella rubeculoides*), na poti nazaj pa je pod mano na višini 4600 m letel brkati ser (*Gypaetus barbatus*). Ko sem prečkal reko Imja Hkoja, sem na skali v vodi zagledal še beloglavko (*Chaimarrornis leucocephalus*). Nekako do te višine so bile stalno in dokaj pogoste v preletu kljunate vrane (*Corvus macrorhynchos*), ki rade stikajo za čim užitnim vse do hiš in jih ljudje hranijo z ostan-ki hrane.

Lobuche

Leži na planoti 4910 m z zelo nizko in redko vegetacijo. Tu in tam sem naletel na taščino pevko, škrlatca (*Carpodacus erythrinus*) in planin-skega črnoglavega ščinkavca (*Leucosticte brandti*).

Gorak shep

Ko smo prečili prehod Thokla (Dughla) na višini 4830 m, se je desno od nas pričel ledenik Khumbu, ki poteka vse do višine 5900 m in na katerem je tudi bazni tabor Everest. V njem se pričnejo pri-prave in vzponi na najvišjo goro sveta. Iz Luboche-ja do Gorak Shepa je sledila težka hoja po skalah in kamenju, višina pa je naredila hojo še težjo. Še dobro, da smo srečevali velike škrlatce (*Carpodacus rubicilloides*) in himalajske skalne ko-koši (*Tetraogallus himalayensis*) in sem se med fo-tografiranjem mimogrede spočil in nadihal zraka za lažje nadaljevanje poti. V tem pogledu človeku ptice omogočijo nenadejan počitek, seveda če si

se namenil opazovat ptice in tudi vsa druga živa bitja, ki jih imaš priložnost tam videti. Večina po-hodnikov tega ne opazi in si ogleduje predvsem okoliške gore.

Pri vzponu na Kala Patthar (5550 m) sem slikal še beloglavega pogorelčka (*Phoenicurus erythrogaster*), kar je bil tudi višek, saj sem na tej višini najmanj pričakoval, da ga bom srečal. S Kala Pattharja se odpira enkratni pogled na Mt. Everest, Pumo Ri (7165 m) in Nuptse (7864 m). Naslednjega dne sem najvišjo goro sveta zgodaj v jutranjih urah opazo-val tudi iz Gorak Shepa. Na poti proti baznemu ta-boru Everest na 5364 metrih nisem videl nobene ptice, hodil pa sem po ledeniku Khumbu, ki je po-krit s kamenjem in gruščem. Hoja je bila težka in ni se čuditi, da tam ni ptic, saj navsezadnje v ledu in kamenju najbrž ni hrane za preživetje.

Vsi narodni parki v Nepalju so zaščiteni in vseka-kor vredni ogleda. Med najbolj zanimivimi je Chi-twan, ki je tudi rezervat za ptice in druge živali. Morda si mi ga bo v prihodnosti uspelo ogledati. Kroži namreč legenda, da se ponovno vrneš v Ne-pal, če srečaš monala, sveto ptico Nepalcev. Ni nuj-no, da na isti kraj, ampak vrneš se pa le. ●

15: Monal (*Lophophorus impejanus*), sveta ptica Nepalcev. Če jo vidiš, se ponovno vrneš v Nepal.

16: Siva repaljščica (*Saxicola ferrea*)

17: Plavščica (*Tarsiger cyanurus*)

18: Namche Bazar, zadnje mesto za počitek pred himalajskim pogorjem.

foto: vse Rudolf Tekavčič

DODATNI VIRI:

- Grimmett, R.; Inskipp, C.; Inskipp, T. (2000): Birds of Nepal <http://www.mammals-worldwide.info/nepal.htm>
- NEPA MAPS: Lukla to Everest Base Camp 1:50.000